

JAMHUURIYADA SOMALILAND
MAXKAMADDA SARE

Supreme Court

المحكمة العليا

Tix: MS/GMS/G-71-419 /2020

Taar: 27/08/2020.

KU: MADAXWAYNAHA JSL

OG: GUDDOOMIYAHA GOLAHA WAKIILADA JSL

OG: GUDDOOMIYAHA GOLAHA GUURTIDA JSL

OG: XEER ILAALIYAHA GUUD EE QARANKA JSL

OG: GARYAQAANKA GUUD EE DAWLADDA JSL

OG: DHAMMAAN GUDDOOMIYAASHA MAXK. RAFCAANADA

HARGEYSA

HARGEYSA

HARGEYSA

HARGEYSA

HARGEYSA

FADHIGOODA

UJEEDDO: Gudbin Qaraar Laalis Wax-ka-badalka iyo kaabista
Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer LR. 24/2020

Waxaan halkan idiinku soo gudbinayaa Qaraar laalis wax-ka-badalka iyo kaabista Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer LR. 24/2020.

Allaa Mahad leh.

Aadam X. Cali Axmed

GUDDOOMIYAHA MAXKAMADDA SARE JSL,

AHNA GUDDOOMIYAHA GUDDIGA CADAALADDA.

JAMHUURIYADA SOMALILAND

MAXKAMADDA DASTUURIGA AH EE J.S.L

Taar: 27/08/2020.

MS/DD/04/2020.

Ujeedo: Qaraar Laalis Xeerka Magaciisu Yahay "Wax Ka Badalka Iyo Kaabista Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer Lr: 24/2020".

Maanta oo ay taariikhdu tahay 27/08/2020, Maxkamadda Dastuuriga ah ee J.S.L, oo ka kooban Guddida Garsoorka ee kala ah:

Guddida Garsoorka:

1. Adam X. Cali Axmed	Guddoomiye
2. Maxamed Cumar Geelle	Xubin
3. C/qaadir Axmed Maxamuud	Xubin
4. Axmed Diiriye Qaalib	Xubin
5. C/raxmaan Jaamac Hayaan	Xubin
6. Maxamed Faarax Siciid	Xubin
7. Cali-shucayb Sh. Ibraahim Nuur	Xubin
8. C/raxmaan Xuseen Caynaan	Xubin
9. Yaxye Cali Idiris	Xubin
10. C/raxmaan Xasan Nuur	Xubin
11. C/laahi Cabdi Aadan	Xubin

Oo ay kaalinayso, Sahra Ismaaciil C/laahi, waxay u fadhiisatay go'aan ka gaadhista cabashada Guddoomiyayaasha Maxkamaddaha Rafcaanada Dalka J.S.L ay u soo gudbiyeen Maxkamada Dastuuriga ah ee J.S.L. ee ku taariikhaysan 05/08/2020

nuxurkiisuna yahay “Cabasho Dabaqid Kari La’aan Wax Ka Badalka Iyo Kaabista Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer Lr: 24/2020”.

Asbaabta Qaraarka

Markay Aragtay: Galdacwadeedkan sumaddiisa iyo ujeedadiisu sare ku xusan yihiin.

Markay Aragtay: Codsiga Guddoomiyayaasha Maxkamaddaha Rafcaanada Dalka J.S.L ay u soo gudbiyeen Maxkamada Dastuuriga ah ee J.S.L, ee ku taariikhaysan 05/08/2020 nuxurkiisuna yahay “*CABASHO DABAQID KARI LA’AAN WAX KA BADALKA IYO KAABISTA XEERKA NIDAAMKA GARSOORKA XEER LR: 24/2020*”.

Markay Deristay: Si qoto dheerna u lafa gurtay Qodobada uu ka kooban yahay *Wax Ka Badalka Iyo Kaabista Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer Lr: 24/2020* iyo nuxurka ay xambaarsan yihiin.

Markay Aragtay: Qodobada ku jira xeerkan ee ka hor imanaya Dastuurka J.S.L oo ay ka mid yihiin:

1. Qodobkiisa 6^{aad}, Farqaddiisa 2^{aad} oo u dhigan sidan: “*Awoodda Garsooridda Dacwadda waxaa iska leh Garsoorayaasha oo kali ah cid kalena looma wareejin karo, marka laga reebo xafiiska Shareecada ee haysta ruqsad diiwaan gashan oo leh awood garsoor oo ku eg soo saaridda go’aamo iyo caddaymo loo cuskaday shareecada Islaamka.*”

Iyadoo Farqaddani ka hor imanaysa Qodobka 97^{aad}, Farqaddiisa 1^{aad} ee Dastuurka J.S.L oo u dhigan sidan “*Waxa Qaranku yeelanayaa Waax Garsoor, oo hawsheedu tahay u gar-naqa ka dhaxeeya Dawladda iyo dadka; iyo dadka dhexdooda.*” Iyo Qodobka 98^{aad}, Farqaddiisa 1^{aad} ee Dastuurka

J.S.L oo u dhigan sidan: *“Garsoorku waxa uu awood gaar ah u leeyahay:*

b. In uu fasiro micnaha xeerarka ka soo baxa Golayaasha dastuuriga ah iyo xeerarka degdegga ah iyada oo la raacayo Dastuurka.

t. Inuu ka garsooro khilaafka ka dhex abuurma laamaha Dawladda oo dhinac ah iyo xubno ka tirsan dadweynaha oo dhinac ah ama dadweynaha dhexdooda.

j. Inuu ka taliyo muran kasta oo la xidhiidha waafaqsanaanta Dastuurka.”

Iyadoo Xeerkani uu awooddii waaxda garsoorka ee Qaranka ee ku tilmaamnayd Dastuurka Qaranka J.S.L uu siiyey qayb ka mid ah cid kale. Isagoo Dastuurkuna uu si cad u tilmaamayo awoodaha iyo shaqooyinka waaxaha kala duwan ee Qaranka J.S.L oo uu Garsoorkuna ka mid yahay.

2. Qodobka 13^{aad}, Farqaddiisa 3^{aad} oo u dhigan sidan: *“Dacwadaha ka baxsan farqada 1^{aad} ee Qodobkan Garsooraha waxa u banaan inuu ku go’aan qaato xukun hore oo la nooc ah dacwadan isla markaana uu sababeeyo hadii dabciga dacwada aan lagu faah-faahin Xeerarka dhaqangalka ah.”*

Iyada oo Qodobkani jidaynayo in xukunka soo saaristiisa lagu saleeyo xukun hore Maxkamadaha uga soo baxay oo la mid ah, waana habka loo yaqaano “Precedent” oo ka mid ah Common Law-ga, waana hab garsoor oo xeer dajin ah oo aan nidaamkeena ku jirin, waxaanuu ka hor imanayaa Qodobka 38^{aad}, Farqaddiisa 1^{aad} ee Dastuurka J.S.L oo u dhigan sidan:

“Awoodda Xeer-dejinta ee Jamhuuriyadda Somaliland waxay gaar ku tahay Baarlamaanka oo ka kooban laba Gole oo kala

ah Golaha Wakiilada iyo Golaha Guurtida. Xilka xeer-dejintu uma wareegi karo cid ka baxsan Baarlamaanka.”

3. Qodobka 28^{aad}, oo ka hadlaya shuruudaha laga rabo Garsooraha Maxkamadda Sare oo ka hor imanaya Qodobka 101^{aad} ee Dastuurka J.S.L oo sheegaya in Maxkamadda Sare ee J.S.L uu nidaaminayo Xeer gaar ahi iyo sidoo kale Qodobka 105^{aad} ee Dastuurka J.S.L oo aan dhigahayn shuruudaha Qodobkan ku xusan. Isagoo sidoo kalena xeerkan ka aamusay shuruudaha Garsoorayaasha Maxkamaddaha hoose.

4. Qodobka 31^{aad}. Farqaddiisa 4^{aad}, oo u dhigan sidan: *“Maxkamadda Sare waxa ay yeelan kartaa Lataliyeyaal iyo khabirro hadba intii loo baahdo oo uu magacaabistooda soo jeediyo Guddoomiyaha Maxkamadda Sare, Guddida Cadaaladduna ansixiso.”*

Waxaanu ka hor imanayaa Qodobka 108^{aad} ee Dastuurka J.S.L oo ka hadlaya awoodda Guddida Cadaaladda, waxaanay awoodoodu ku xadidan tahay Shaqo-siinta, xil-ka-qaadista, dallacaadda, hoos-u-dhigidda, bedelaadda iyo anshax-marinta garsoorayaasha maxkamadaha hoose (maxkamadaha racfaanka, gobollada iyo degmooyinka} iyo Ku-xigeenada Xeer-ilaaliyaha Guud Garsoorayaasha Maxkamadaha hoose iyo Ku Xigeenada Xeer Ilaaliyaha Guud oo kaliya.

5. Qodobka 35^{aad}, Farqaddiisa 13^{aad} oo ka hadlaya Awoodaha Guddoomiyaha Maxkamadda Sare ee J.S.L oo u dhigan sidan:

“Wuxuu warbixin sannadeedka Waaxda garsoorka u gudbiyaa Gudidda Cadaaladda, waxa kale oo uu siinayaa warbixinada ay ka soo dalbadaan Gudiyada goleyaasha Xeer-dejinta U qaabilsan arrimaha garsoorka;” iyo Farqadda 14^{aad} oo iyana u dhigan sidan: *“Wuxuu horumarinta hay’adaha garsoorka la*

kaashadaa Wasiirka oo Golaha Wasiirrada ku metela hay'adaha bahda cadaaladda;

Waxay labadan farqadoodba dhaawacayaan madax banaanida uu Dastuurka J.S.L uu siiyey waaxda Garsoorka, waxaanay ka hor imanayaan Qodobka 97^{aad}, Farqaddiisa 2^{aad}, oo u dhigan sidan: “2. Waaxda Garsoorku waxay hawlaheeda u fulinaysaa si Dastuurka waafaqsan, iyada oo ka madax-bannaan waaxyaha kale ee Qaranka.” Iyo Qodobka 37^{aad} ee Dastuurka J.S.L, Farqaddiisa 2^{aad}, oo u dhigan sidan: “2. *Dhismaha Qaranku wuxuu ka kooban yahay saddex waaxood oo kala ah: Xeerdejinta, Fulinta iyo Garsoorka. Kala xadaynta awoodaha saddexda waaxood waxay noqon doonaan sida uu Dastuurku dhigayo. Waax waliba awoodda Dastuurku u gaar yeelay way u madax bannaan tahay.*”

Markay Aragtay: Qodobada ku jira xeerkan ee ka hor imanaya Xeerarka dhaqan galka ah ee J.S.L oo ay ka mid yihiin, Xeerka Madaniga, Xeerka Habka Madaniga, Xeerka Ciqaabta Guud, Xeerka Habka Ciqaabta, Xeerka Garsoorka Caruurta, Xeerka Shaqaalaha Dawladda: waxaana ka mid ah meelaha uu xeerarkan ku khilaafayo kuwan soo socda:

1. Qodobka 17^{aad}, Farqaddiisa 4^{aad}, Xarfaha (t) iyo (j) oo u dhigan sidan: “4. *Maxkamadda Degmadu waxay awood u leedahay, marka la eego qiimaha iyo nooca Dacwadda, dhegeysiga dacwadaha hoos ku qoran:*

t) *Dacwadaha madaniga ah ee qiimahoodu gaadhsiisan yahay ilaa 30,000,000 (saddon milyan) Shilin, iyo*

j) *Dacwadaha ciqaabta ee ciqaabtoodu tahay ugu badnaan 3(saddex) sano ama/iyo ganaax lacageed oo aan ka badnayn 3,000,000 (sadex milyan) Shilin.”*

Farqadahani waxay ka hor imanayaan Qodobka 7^{aad} ee Xeerka Habka Madaniga iyo Qodobka 2^{aad} ee Xeerka Habka Ciqaabta oo jaangooya awoodda Maxkamadda Degmada, ciqaab ahaan iyo madani ahaanba, waxaanay abuuraysaa jahawareer ku yimaadda awoodaja garsoor (Jurisdiction) ee ay Maxkamadaha kala duwani kala lahaayeen. Arrinta ugu mihiimsan ee ay ku salaysan tahay cabashada Guddoomiyayaasha Maxkamaddaha Rafcaanada Dalku ay tahay caqabadani.

2. Qodobada 85^{aad} oo ka hadlaya mudada Rafcaanada, manuu kala saarin mudada Rafcaanka Xukunka iyo Mudada Rafcaanka Qaraarka, isagoo xusay oo qudha Mudada Rafcaanada Xukunada oo kaliya, inkasta oo farqaddiisa 8^{aad} si muhmal ku jirto u sheegtay in garsoore ku xadidi karo wax 30 cisho ka yar mudada Rafcaan qaadasho ee Qaraarada. Sidaas darteed wuxuu khilaafsan yahay Qodobka 214^{aad} ee Xeerka Habka Ciqaabta iyo Qodobka 223^{aad} ee Xeerka Habka Madaniga.
3. Qodobada 87^{aad} wuxuu ka hor imanayaa habraaca uu dhigayo Qodobka 248^{aad} ee Xeerka Habka Ciqaabta oo awoodda fulinta xukunada dilka ah maamulkeeda siinaya Maxkamadda Sare J.S.L, halka Qodobkanina uu hormuud ka dhigayo Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka J.S.L.

Markay U Caddaatay: In Xeerkani macno tiray habsami u socodkii shaqada garsoorka iyo nuxurkii eray-bixinta shuruucda uu garsoorku ku shaqeeyo. Sida “Garsoore tababare ah” ee ku xusan Qodobka 67^{aad}.

Markay U Caddaatay: In Xeerkani gabi ahaanba uu meesha ka saarayo xeerarkii kale ee dhaqan galka ahaa ee uu garsoorku ku shaqaynayey, sida ku xusan Qodobka 96^{aad}, oo u dhigan sidan: “Waxaa la laalay xeer

kasta iyo qodob xeer oo kasta oo xeerkan ka hor-imanaya.”

Waana Qodob aan gabi ahaanba la dabaqi karin, sababtoo ah waxaa soo hoos galaya xeerarka uu Qodobkani laalayo, Xeerka Madaniga, Xeerka Habka Madaniga, Xeerka Ciqaabta Guud, Xeerka Habka Ciqaabta, Xeerka Garsoorka Caruurta IWM, oo qaarkood ay yihiin xeerar ka hadlaya xuquuq iyo waajibaad (Substantive laws) oo aanuu laali karin xeer hab ahi (Procedural law).

Markay Aragtay: In ceebaha uu xeerkani leeyahay ay ka mid tahay in isagoo ah wax ka badal iyo kaabis xeer hore u jiray hadana la siiyey tilmaan iyo sumad (Sanad Cusub) sidii xeer cusub laga dhigay Xeer Lr. 24/2020, halkii uu ka ahaa Xeer Lr. 24/2003.

Markay U Caddaatay: In xeerkan aan gabi ahaanba la dabaqi karin Qodobada uu ka kooban yahay xeerku isagoo abuuray jaha-wareer ku yimid habsami u socodkii shaqada garsoorka.

Markay Aragtay: Qodobka 97, 98 ee Dastuurka Qaranka J.S.L.

Markay Deristay: Dhamaan asbaabtaas sare ku waxay soo saartay Qaraarkan soo socda:

Qaraarka Maxkamadda

Maxkamadda Dastuuriga ah ee J.S.L:

1. Waxay aqbashay Codsiga Guddoomiyayaasha Maxkamadaha Rafcaannada Dalka J.S.L ay u soo gudbiyeen Maxkamada Dastuuriga ah ee J.S.L, ee ku taariikhaysan 05/08/2020.
2. Waxa ay laashay gabi ahaanba Wax Ka Badalka Iyo Kaabista Xeerka Nidaamka Garsoorka Xeer Lr: 24/2020 madaama oo uu ka hor yimid Dastuurka J.S.L iyo Xeerarkii kale ee Dalka J.S.L.

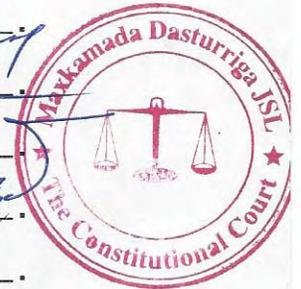
3. Waxaa dhaqan gal ah xeerkii hore ee Nidaamka Garsoorka J.S.L. ee hore loogu dhaqmi jiray, illaa inta uu badalayo xeer kale oo Dastuurka J.S.L. waafaqsani.
4. Qaraarkani wuxuu soo baxay maanta oo ay taariikhdu tahay 27/08/2020.

Guddida Garsoorka:

1. Adam X. Cali Axmed
2. Maxamed Cumar Geelle
3. C/qaadir Axmed Maxamuud
4. Axmed Diiriye Qaalib
5. C/raxmaan Jaamac Hayaan
6. Maxamed Faarax Siciid
7. Cali-shucayb Sh. Ibraahim Nuur
8. C/raxmaan Xuseen Caynaan
9. Yaxye Cali Idiris
10. C/laahi Cabdi Aadan
11. C/raxmaan Xasan Nuur

Guddoomiye: _____

Xubin: _____

((Sahra Ismaaciil Cabdilaahi)) _____
Kaaliyaha Sare ee Maxkamadda Dastuuriga ah ee J.S.L.
=Hargaysa=